Lietas Nr. A420525611
Lietas arhīva Nr. AA43-1368-13/1

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2013.gada 9.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs M.Vīgants,

tiesnese I.Kaļiņina, tiesnese R.Paegle

atklātā tiesas sēdē apelācijas kārtībā izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu IK „Brīdags" pieteikumā par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2011.gada 6.maija lēmuma Nr.22.5/31696 atcelšanu, sakarā ar IK „Brīdags" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 27.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) Nodokļu kontroles pārvaldes Kurzemes Kontroles daļas galvenā nodokļu inspektore 2011.gada 2.februārī sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu NK Nr.002287 (turpmāk – Protokols).

Protokolā norādīts, ka IK „Brīdags" saņēmis bezprocentu aizdevumus no fiziskās personas /A.B./ skaidrā naudā saimnieciskām vajadzībām apgrozāmo līdzekļu palielināšanai kopsummā Ls 21 680 par periodu no 2010.gada 1.februāra līdz 31.oktobrim, tajā skaitā 2010.gada 1.februāra aizdevuma līgums Nr.2 Ls 1 800.

Aizdevuma līgumi ir identiski, atšķiras tikai līguma noslēgšanas summa un datums.

IK „Brīdags" pārkāpis likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmo daļu, izdarot administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Latvijas APK) 159.^{7}panta trešajā daļā.

[2] Ar VID Nodokļu kontroles pārvaldes Juridiskās daļas vadītājas vietnieces 2011.gada 1.marta lēmumu Nr.F04/NK002287 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) IK „Brīdags" uzlika naudas sodu Ls 2982.

Sākotnējā lēmumā secināts, ka par 2010.gada 1.februārī noslēgto aizdevuma līgumu Nr.2 konstatējams Latvijas APK 37.panta ceturtajā daļā noteiktais noilgums administratīvā soda uzlikšanai un par šo darījumu lietvedība izbeidzama.

Sākotnējo lēmumu IK „Brīdags" pārsūdzēja augstākā iestādē.

[3] Ar VID ģenerāldirektores 2011.gada 6.maija lēmumu Nr.22.5/31696 (turpmāk – Lēmums) Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmums pamatots šādi.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmā daļa noteic nodokļu maksātājam aizliegumu veikt skaidrā naudā darījumus, kuru summa pārsniedz Ls 10 000. Aizliegums attiecas arī uz darījumiem, kas notiek vairākās operācijās, lai regulētu tādus darījumus, kuros samaksa netiek veikta vienā, bet vairākos maksājumos, kā arī izslēgtu iespēju darījuma summas mākslīgu sadalīšanu vairākās operācijās.

Skaidrā naudā maksājumi laika periodā no 2010.gada 1.marta līdz 1.oktobrim veikti, pamatojoties uz aizdevuma līgumiem, kuros noteikts, ka aizdevums piešķirts IK „Brīdags" aizņēmēja apgrozāmo līdzekļu palielināšanai. Šādi līgumi uzskatāmi par vienu aizdevuma tiesisko attiecību nodibināšanas darījumu, kas veikts vairākās norēķina operācijās. Līgumi noslēgti ar nelielu starplaiku, sakrīt to būtiskās līguma sastāvdaļas (dalībnieki, līguma priekšmets, aizdevuma mērķis), atšķiras aizdevuma apmērs un atmaksas

termiņš.

IK „Brīdags" bija iespēja izvairīties no skaidras naudas lietošanas ierobežojumu pārkāpuma un administratīvā pārkāpuma izdarīšanas, minēto darījumu (aizdevuma saņemšanu) veicot bezskaidrā naudā bankas norēķinu kontā.

Pārkāpumu nevar uzskatīt par maznozīmīgu, jo, neievērojot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus attiecībā uz skaidras naudas lietošanu, palielinās iespēja Latvijas Republikas finanšu sistēmu izmantot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, kas apdraud valsts intereses, un šāds pārkāpums ir uzskatāms par būtisku valsts un sabiedrības interešu aizskārumu.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemts IK „Brīdags" (turpmāk – pieteicējs) pieteikums par Lēmuma atcelšanu.

Pieteikumā norādīti šādi apstākļi.

No 2010.gada 1.marta līdz 1.oktobrim pieteicējs skaidrā naudā saņēma aizdevumus no /A.B./ astoņās operācijās kopsummā Ls 19 880. Neviens no darījumiem nav pārsniedzis noteikto ierobežojumu Ls 10 000 mēnesī.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmā daļa noteic skaidras naudas lietošanas ierobežojumus un definējis laika robežu darījuma veikšanai vienā mēnesī. Minētā likuma 30.panta pirmais teikums nosaka skaidras naudas aprites ierobežojumu Ls 3 000, sākot no kuras nodokļu maksātājiem ir jādeklarē skaidrā naudā veiktie darījumi, bet šī panta otrais teikums nosaka augšējo robežu darījumiem skaidrā naudā – Ls 10 000.

Nodokļu maksātājam nav atļauts mēnesī veikt skaidrā naudā darījumus, kuru vērtība pārsniedz Ls 10 000 un visus darījumus, kuru summa pārsniedz Ls 3 000 ik mēnesi ir jādeklarē. Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.pants noteic ierobežojumus. nodokļu maksātājam mēnesī darījumiem ar skaidru naudu un šāds viedoklis norādīts Tiesībsarga 2010.gada 17.maija vēstulē Nr.1/110 Satversmes tiesai „Par viedokli lietā Nr.2010-09-01".

Saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 10.aprīļa noteikumu Nr.237 „Skaidrā naudā veikto darījumu deklarēšanas noteikumi" 5.un 6.punktu pieteicējam ir pienākums deklarēt visus savstarpējos darījumus, kas veikti skaidrā naudā iepriekšējā mēnesī, kuru summa pārsniedz Ls 3 000, un nav tiesību veikt darījumus skaidrā naudā virs Ls 10 000 mēneša laikā, neatkarīgi no tā, vai darījums mēneša laikā veikts ar vienu vai vairākām operācijām.

Latvijas APK 159.^{7}panta pirmās daļas sankcijā noteikts, ka juridiskajām personām par skaidrā naudā veikto darījumu nedeklarēšanu, ja darījumu summa pārsniedz Ls 3000 mēnesī, bet nepārsniedz Ls 10 000, uzliek naudas sodu piecu procentu apmērā no nedeklarētās summas. VID interneta mājas lapā (http://www.vid.gov.lv/print.aspx?tabid=8&id=391&hl=1&mod=330) sniegts analoģisks skaidrojums par nodokļu maksātāja atbildību par skaidras naudas veiktajiem darījumiem, kur pirmajā punktā norādīts, ka par skaidrā naudā veikto darījumu nedeklarēšanu, ja darījumu summa pārsniedz mēnesī Ls 3000, bet nepārsniedz Ls 10 000, uzliek naudas sodu juridiskām personām piecu procentu apmērā no nedeklarētās summas, savukārt otrajā punktā norādīts, ka par darījumu veikšanu skaidrā naudā, ja darījuma summa pārsniedz Ls 10 000, uzliek naudas sodu juridiskajām personām piecpadsmit procentu apmērā no darījumu summas.

Abi punkti ir savstarpēji saistīti un skaidri norāda uz laika robežu darījumu veikšanai – mēnesī. Atbilstoši Civillikuma 1511.pantam pieteicējs ar privātpersonu katru mēnesi slēdza jaunu, no iepriekšējām saistībām neatkarīgu tiesisku darījumu – aizdevuma līgumu. Katrā aizdevuma līgumā noteikts laiks, kad darījums ir spēkā, noteikts aizdevuma atmaksas termiņš. Aizdevuma līgumā nav norādīts, ka turpmāk izsniegtie aizdevumi tiks summēti, puses nav vienojušās par aizdevuma saņemšanu Ls 19 880 apmērā.

Aizdevuma līgumā Nr.2 noteikts aizdevuma atmaksas termiņš 2011.gada 30.janvāris, bet 2010.gada 7.martā noslēgtajā aizdevuma līgumā Nr.3 atmaksas termiņš – 2011.gada 30.marts.

Civillikuma izpratnē aizdevuma līgums Nr.3 uzskatāms par jaunu tiesisku darījumu attiecībā pret aizdevuma līgumu Nr.2, jo aizņēmējam, neatkarīgi no aizdevuma līguma Nr.2, aizdevums jāatlīdzina aizdevuma līguma Nr.3 noteiktajā kārtībā un termiņā.

[5] Iestāde paskaidrojumā tiesai norāda, ka pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 27.aprīļa spriedumu (turpmāk – spriedums) pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots šādi.

Pieteicējs ir saņēmis aizdevumu attiecīgajā laika periodā, kas kopsummā veido Ls 19 880. Lietā pastāv strīds, vai par aizdevumu Ls 19 880 noslēgts viens darījums, kas veikts vairākās operācijās.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 154.panta pirmajai daļai novērtējot pierādījumus, tiesa atzina, ka skaidrā naudā saņemtie aizdevumi uzskatāmi par vienu darījumu, kas veikts vairākās operācijās, jo pieteicējs ir saņēmis aizdevumu Ls 19 880, kura summa pārsniedz Ls 10 000.

Tiesa atsaukusies uz likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 11.punktu, Civillikuma 1511.pantu, 1934.pantu un secinājusi, ka aizņēmums ir darījums likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas un Latvijas APK 159.^{7} panta trešās daļas izpratnē.

Pieteicējs saskaņā ar astoņim noslēgtajiem aizdevuma līgumiem katru mēnesi laika posmā no 2010.gada marta līdz oktobrim saņēmis no fiziskās personas Ls 19 880 un pieteicējam bijusi griba saņemt visu summu, bet darījums ticis dalīts noslēdzot vairākus aizdevuma līgumus.

Pieteicējam, plānojot savu saimniecisko darbību, bija jāpazinās, kādi naudas līdzekļu būs nepieciešami, lai nodrošinātu saimnieciskās vajadzības. Konkrētajā gadījumā aizdevumi saņemti reizi mēnesī un šādi, saskaņā ar Civillikuma 1439.pantu, pieteicējam bijis nolūks saņemt aizdevumu apmērā, kas pārsniedz Ls 10 000, bet šādu darījumu mēģināts apslēpt, slēdzot darījumus par aizdevuma summu, kas nepārsniedz Ls 10000 skaidrā naudā.

Civillikums pieļauj rīcības brīvību līgumu slēgšanā, bet konkrētajā gadījumā jāņem vērā likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmā daļa, kas individuālajam komersantam nosaka īpašus ierobežojumus skaidras naudas apritē, turklāt aizliegums ir spēkā neatkarīgi no tā, vai darījums notiek vienā operācijā vai vairākās operācijās, liecina par likumdevēja īpašu norādi, ka normā ietvertais aizliegums attieksies arī uz naudas summas sadalīšanu vairākās daļās, ja tas darīts ar nolūku mākslīgi apiet aizliegumu.

Dažādos laikos noslēgtie aizdevuma līgumi un atsevišķi kases ieņēmuma orderi, nenozīmē, ka ir noslēgti atsevišķi darījumi. Darījumu skaita attiecība uz darījumu termiņu (mazāk kā gads) nepārprotami norāda uz vienu darījumu, kas veikts vairākās operācijas

Likumdevējs Latvijas APK 159.^{7} panta trešajā daļā paredzējis naudas sodu 15 % apmērā no darījuma summas un tas nozīmē, ka likumdevējs jau ir izdarījis lietderības apsvērumus. Administratīvo pārkāpumu, ņemot vērā tā raksturu un apdraudējuma objektu nav pamata atzīst par maznozīmīgu.

Atzīstams, ka atbildētājs pamatoti pieteicējam piemērojis naudas sodu Ls 2 982 (19 880 × 15%) apmērā. Lēmums izdots ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus, materiālo tiesību normas un tiesai nav pamata Lēmumu atcelt.

[7] Par spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, lūdz Lēmumu atcelt un norāda turpmāk minētos apstākļus.

Aizdevuma līguma galvenā būtiskā sastāvdaļa ir naudas summa, kuru aizdevējs aizdod aizņēmējam. Aizņēmuma līgumi nepārprotami apliecina, ka katrā reizē ir notikusi pieteicēja un privātpersonas vienošanās par noteiktas naudas summas aizdošanu.

Pieteicējam kā aizņēmējam būtu jāatdod fiziskai personai tāda pati summa, kādu aizņēmās. Pieteicējs ar privātpersonu katru mēnesi slēdzis jaunu, no iepriekšējām saistībām neatkarīgu tiesisku darījumu – aizdevuma līgumu.

Katrā aizdevuma līgumā noteikts, no kura laika konkrētais tiesiskais darījums ir spēkā, kā arī aizdevuma atmaksas termiņš, kad saistību tiesība izbeidzas. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs gribēja vienu darījumu apslēpt aiz vairākiem citiem aizdevumiem par mazāku summu.

Līgumos nav pierādījumu, uz kuru pamata varētu secināt, ka pieteicējs un aizdevējs noslēguši vienu darījumu par visu aizņēmuma līgumu kopsummu. Apstāklis, ka līgumos ir vienādas būtiskās sastāvdaļas, nav pamats secinājumam, ka tas ir viens darījums, kas sadalīts darījumu summās.

Tiesa nav konstatējusi pierādījumus, kas apliecinātu, ka aizņēmuma līgumos norādītās naudas summas nav nodotas aizņēmējam konkrētajā datumā un apmērā. Līdz ar to ir absurda un nesaprotama tiesas norāde, ka darījumu skaita attiecība uz darījumu termiņu nepārprotami norāda uz vienota darījuma esamību, kas veikts vairākās operācijās.

[8] Iestāde paskaidrojumos par pieteicēja apelācijas sūdzību norāda, ka tajā norādītie apstākļi nav pamats Lēmuma atcelšanai.

[9] Tiesas sēdē iestādes pārstāve paskaidroja, ka nav pamata Lēmuma atcelšanai, norādīja un apelācijas sūdzībā minētos apstākļus ir izvērtējusi pirmās instances tiesa.

Pieteicēja pārstāvis uz apelācijas instances tiesas sēdi nav ieradies, par neierašanās tiesai nav paziņojis. Par tiesas sēdi lietas dalībniekiem ir paziņots Latvijas APK noteiktajā kārtībā, līdz ar to apelācijas instances tiesa administratīvā pārkāpuma lietu izskata bez pieteicēja piedalīšanās tiesas sēdē.

Motīvu daļa

[10] Latvijas APK 289.^{22}panta pirmā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa taisa nolēmumu administratīvā pārkāpuma lietā atbilstoši šā kodeksa divdesmit trešās "a" nodaļas (ietver Latvijas APK 289.^{13}pantu) prasībām.

Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi pierādījumus secina, ka iestādes Lēmumā un pirmās instances tiesas spriedumā norādītais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams.

Administratīvā apgabaltiesa, ņemot vērā minētos apstākļus un pamatojoties uz Latvijas APK 289.^{13}panta trešo daļu, pievienojas iestādes lēmuma un pirmās instances tiesas spriedumā norādītajam pamatojumam, papildus apsvērumus nenorādot.

Apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nav pamats Lēmuma atcelšanai, jo apelācijas sūdzības iesniedzējs atsaucies uz tādiem apstākļiem, kas norādīti pieteikumā, savukārt šādi apstākļi detalizēti ir izvērtēti pirmās instances tiesas spriedumā.

Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicēja apelācijas sūdzībā norādītie apstākļi nevar būt par pamatu tiesiska Lēmuma

atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.[12]panta otrās daļas 1.punktu, 289.[13]pantu un 289.[22]pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

atstāt negrozītu Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2011.gada 6.maija lēmumu Nr.22.5/31696 (administratīvā pārkāpuma protokols NK Nr.002287) par IK „Brīdags" (reģistrācijas numurs 52102020421) saukšanu pie administratīvās atbildības par Latvijas APK 159.[7]panta trešās daļas pārkāpumu, bet IK „Brīdags" pieteikumu par lēmuma atcelšanu noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams, un tas stājas spēkā tā sastādīšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs M.Vīgants

Tiesnese I.Kaļiņina

Tiesnese R.Paegle